

NEDERL. NAT. BUREAU VOOR ANTHROPOLOGIE

Jaarverslag van het Bureau, 1924—1925.

In de vorige Algemeene vergadering van het Bureau, gehouden op den 31en Mei 1924, kon de groei van onze vereeniging blijken uit de toename van het ledental, dat op 26 Mei van het vorige jaar 143 bedroeg, tegen negentig in 1923. Thans bedraagt het ledental 250, zoodat in dit opzicht de toestand aanleiding geeft tot tevredenheid. Een toename dit jaar met ± 80 leden!

Hetzelfde kan gezegd worden van de door het Bureau in dit verslagjaar bereikte resultaten.

In dit opzicht moet in de eerste plaats gewezen worden op het succesvolle optreden van het Bureau op het congres van het Institut international d'anthropologie, gehouden te Praag van 14 tot 21 September 1924.

Op de vorige algemeene vergadering waren de beginselen vastgesteld, die dat optreden tot richtsnoer zouden dienen. Zij werden geformuleerd in een drietal moties, overeenkomstig het besluit der vergadering.

De eerste en voornaamste dier moties betrof de werkelijke internationaliteit van het Institut. In aansluiting aan het verslag, dat uitgebracht werd in de Algemeene vergadering van het Bureau, gehouden op 15 November j.l., moge hier nogmaals in herinnering gebracht worden, dat in dit opzicht de pogingen van ons Bureau met succes werden bekroond, door de aanneming van de motie te Praag, luidende:

L'I-I-A. affirme à nouveau son but de coopération loyale, désintéressée et étrangère à toute tendance extra-scientifique; et charge son bureau de s'entendre avec les divers offices pour donner à cette coopération le caractère complètement international qui répond essentiellement à l'esprit de l'institut.

Voor het overige meenen wij voor de deelneming aan het congres te mogen verwijzen naar het in de algemeene vergadering van November j.l. uitgebrachte verslag. In die vergadering werd tevens in beginsel besloten overeenkomstig het verlangen van het Institut international d'anthropologie, en ter opvolging van den uitgesproken wensch om weder te komen tot werkelijke internationale samenwerking op wetenschappelijk gebied, het volgende congres in ons land te doen plaats hebben.

Inderdaad achtte men te Praag en te Parijs algemeen ons land als het meest geschikte terrein te moeten beschouwen, waar dat herstel der vroegere verhoudingen tot stand kon komen.

Hierdoor rust op ons Bureau voor 1927 een groote verantwoordelijkheid. Om daaraan te kunnen voldoen meent het bestuur te mogen rekenen op uw aller medewerking.

In dezelfde algemeene vergadering werd Prof. Dr. S. R. Steinmetz benoemd tot voorzitter van de vereenigde vierde en vijfde sectie van het Bureau ter vervanging van Prof. Dr. J. Boeke, die wenschte af te treden. Mej. Dr. M. A. van Herwerden aanvaardde het onder-voorzitterschap en als zoodanig de leiding van de sectie voor erfelijkheid en eugeniek.

Van het Centraal Comité der samenwerkende organisaties is thans voorzitter Dr. G. Frets. Dit comité hield op 3 April j.l. een vergadering te Utrecht. Het is voor het bestuur een plicht en tevens een genoegen hier te mogen getuigen van de groote stuwkracht, die voor den arbeid van dit centrale comité uitgaat van onze medeleden, Mej. Dr. van Herwerden, Dr. Frets en Dr. van der Spek. Het spreekt vanzelf, dat hier nog slechts sprake kan zijn van voorbereidende stappen, maar die leiden dan ook naar een breed opgevatte internationale en nationale samenwerking op het gebied der erfelijkheidsvraagstukken en eugenetica, welke

men zich bij de oprichting van het comité ten doel had gesteld. Zoo werd een pamflet, dat hier te lande reeds door 41 gemeenten wordt uitgedeeld bij de huwelijksvoltrekking, op verzoek van de internationale eugenetische commissie ter beoordeeling gezonden aan alle leden van die commissie. Antwoorden werden ontvangen van Leonard Darwin, Lundborg, Forel, Apert e.a. meerendeels met instemming, terwijl buitenlandsche tijdschriften o.a. *Eugenic News* gedeelten uit het pamflet overnamen.

Door Mej. van Herwerden werd verder een concept voleindigd om te komen tot een internationale terminologie van stamlijsten, waartoe indertijd door Dr. van der Spek het initiatief genomen was. Dit concept werd ingediend ter vergadering van de internationale commissie te Londen op 14 en 15 Juli j.l.

Door de zorgen van het centraal comité konden verder door Mej. van Herwerden verschillende vragen op eugenetisch gebied van buitenlandsche vereenigingen beantwoord worden, waaruit blijkt hoe juist het gezien is, dat nu een centrale organisatie op dit gebied in Nederland het centrale adres vormt.

In deze vergadering zal U verder het voorstel van het bestuur bereiken om tegelijk met het congres in 1927 hier te lande de Internationale Eugenetische commissie uit te noodigen, met welk voorstel het centrale Comité gaarne accoord gaat.

Voorts moge nog vermeld worden, dat de plannen van het centrale comité, om te komen tot een onderzoek naar erfelijke afwijkingen in Drente, nog geen voortgang hebben, aangezien Dr. Doyer voorloopig niet in staat is daaraan zijn tijd te wijden.

Door den Heer Raemaekers werd het reproductie-recht van de U allen bekende plaat afgestaan aan het centraal comité.

In de algemeene vergadering van November j.l. werd tevens besloten tot deelneming aan de oprichting van het tijdschrift „Mensch en Maatschappij”, dat tegelijk officieel orgaan zal zijn van onze vereeniging. Bij het onlangs afgesloten contract heeft onze voorzitter de door ons toegezegde bijdrage weten te verminderen tot f 300.— per jaar, waarvoor hem zeker ons aller dank toekomt. Zooals bekend kunnen onze leden dit tijdschrift, waarvan het eerste nummer op 1 Mei verschenen is, tegen f 5.— per jaar bekomen. Tot nu toe hebben nog slechts een 60-tal van onze leden ingeteekend op het tijdschrift. Het bestuur veroorlooft zich nogmaals de aandacht van de leden te vestigen op de gunstige voorwaarden en dringt aan op algemeene deelneming, want eerst dan kan onze bijdrage tot haar recht komen.

In dat tijdschrift worden tevens de verkorte verslagen opgenomen van de voordrachten, gehouden op den in Januari van dit jaar georganiseerden cursus op het gebied der sociologische wetenschappen.

Met voldoening mogen wij, evenals ten vorigen jare het geval was met den anthropologischen cursus, terugzien op het succes van deze onderneming.

Ook thans komt het grootste aandeel in dat slagen toe aan de geleerden, die zoo geheel belangeloos hun tijd en arbeidskrachten geschonken hebben voor dit doel.

De cursus werd gehouden van 13 tot 16 Januari in het Ontleedkundig laboratorium te Amsterdam, daartoe evenals ten vorigen jare welwillend beschikbaar gesteld door Prof. Dr. Bolk, wien daarvoor op deze plaats nogmaals onze dank worde gebracht.

Prof. Steinmetz leidde op de hem eigen geestige wijze het onderwerp in betreffende de algemeene oriëntering en geschiedenis der sociologie. Op zeer gelukkige wijze werd deze verhandeling aangevuld door Dr. L. Polak, die de plaats der sociologie in het systeem der wetenschappen behandelde. Prof. Dr. Met-horst werd bereid gevonden de statistiek als methode op demographisch gebied te bespreken.

Prof. Mr. Bonger behandelde de sociale pathologie, terwijl Steinmetz op den derden dag de sociale groepen besprak.

De collectieve psychologie werd in hare beteekenis voor de sociologie besproken door Mr. H. L. A. Visser, terwijl Dr. G. Frets de eugenese in zijn maatschappelijke beteekenis tot onderwerp had gekozen. De rij van deze belangrijke voordrachten werd gesloten door Prof. Dr. H. Bolkestein, die de ontwikkeling der weldadigheid in de Oude Wereld op zeer boeiende wijze schetste.

Tot den laatsten dag waren weder nagenoeg alle banken in het laboratorium bezet. De welsprekende wijze waarop de inleiders hun onderwerp behandelden is daarvan wel de voornaamste oorzaak. Moge het talrijke aandachtige auditorium hun de voldoening geschonken hebben voor hun werk, waarbij het bestuur nogmaals zijn innigen dank voegt.

Het ligt in de bedoeling in dit jaar een praehistorischen cursus te organiseeren.

In aansluiting aan het in de vorige algemeene vergadering uitgebrachte verslag nopens het door Dr. van Giffen en Dr. van der Sleen aangevangen onderzoek in Zuid-Limburg, moge hier de mededeeling plaats vinden dat ook dit jaar het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap bereid bevonden werd de voortzetting van het onderzoek te steunen met een subsidie van ten hoogste f 500.— terwijl ons bureau daartoe behoudens uwe goedkeuring f 100.— uittrok. Het bestuur pleegt nog overleg met Dr. van Giffen ten einde vast te stellen welke genootschappen of publieke lichamen verder voor steunverleening in aanmerking komen. Wij zullen al ons best doen om tot voortzetting en beëindiging van het onderzoek de noodige fondsen te vinden. De alg. verg. van November werd ten slotte geëindigd door een voordracht van den Heer G. Wolda, die aan de hand van veel materiaal sprak over de stelling: „Er bestaat een principieele overeenstemming tusschen de geboorteperiodiciteit bij den mensch en bij den vogel”, op welke voordracht een levendig debat volgde.

In dit verslagjaar werd het penningmeesterschap overgenomen door den Heer Mr. J. Kool, daartoe in de vorige Algemeene vergadering benoemd. Verdere wijzigingen kwamen in het bestuur van onze vereeniging niet voor, behoudens het reeds vermelde aftreden van Prof. Dr. Boeke.

Ten slotte moge ook dit jaar met dankbaarheid melding gemaakt worden van de welwillende wijze waarop het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap ons in staat stelde de leden tot bijwoning der door haar uitgeschreven voordrachten bij te wonen, terwijl mede hartelijk dank toekomt aan Prof. van Eerde en het Kon. Koloniaal Instituut voor de vriendelijke ontvangst, die ons telken jare in deze localiteiten ten deel valt. Ook door zijn toedoen konden onze leden de zoo belangwekkende besprekingen op den „Ethnologendag” bijwonen.

Een paar dagen na het afsluiten van dit verslag werd bericht ontvangen van den vertegenwoordiger van ons Bureau in Nederlandsch Indië, Dr. P. V. van Stein Callenfels, dat op eene te Magelang gehouden vergadering van onze leden en verdere belangstellenden in beginsel besloten was tot de oprichting van een afzonderlijk Bureau voor anthropologie in Nederlandsch Indië in nauwe aansluiting bij het Kon. Bataviaasch Genootschap voor K. en Wetenschappen, zonder echter daardoor de relatie met het Nederlandsch Nationaal Bureau voor Anthropologie en het Institut international te Parijs te verbreken.

Op 13 April zou een volgende vergadering te Weltevreden gehouden worden, waarin voorstellen van de heeren Schrieke en Westenek, leden van de directie van bovengenoemd genootschap zouden worden ingewacht en behandeld ter nadere definieering van den band met dat genootschap.

Bovendien zal op die vergadering het concept der statuten van de nieuwe vereeniging behandeld worden. Deze concept statuten zijn een nagenoeg volmaakte copie van de onze. De verdere ontwikkeling van deze aangelegenheid zal moeten worden afgewacht.

In aansluiting hieraan moge worden medegedeeld dat door de herbenoeming van Dr. P. V. van Stein Callenfels bij den Oudheidkundigen dienst in Indië, voor ons bestuur geen verdere aanleiding bestond om bij de Indische Regeering of het opperbestuur aan te dringen op een begin van het praehistorisch onderzoek daar te lande. Zooals velen uwer reeds uit de dagbladen konden vernemen, schijnt onze vertegenwoordiger inderdaad met dat onderzoek een begin gemaakt te hebben. Officieele berichten te dien aanzien hebben ons echter nog niet bereikt.

Zoodra hieromtrent nadere mededeelingen kunnen worden gedaan stelt het bestuur zich voor die een plaats te geven in het officieele orgaan.

In aansluiting met het bovenstaande kan nog worden medegedeeld dat op den 24en April door den secretaris uit Ned. Indië een telegram werd ontvangen van den volgende inhoud:

Bureau opgericht voorloopig volgens statuten van Loon secretaris
veel nieuwe leden September vergadering definitieve reglementen

w.g. Callenfels.

Met groote voldoening kan verder door het bestuur melding gemaakt worden van den eersten folkloremiddag, georganiseerd door de sectie voor folklore, waarop door Dr. Bakker uit Broek in Waterland gesproken werd over „Middelen om de vrucht af te drijven”, terwijl de voorzitter dier sectie, de heer D. J. van der Ven, aan de hand van lichtbeelden het onderwerp „Folkloristische voorjaars-verschijningen” inleidde.

Moge deze eerste folkloremiddag ertoe bijgedragen hebben de belangstelling voor de Nederlandsche folklore te verhoogen.

Aan Prof. Pittard te Genève werd op zijn verzoek opgave verstrekt omtrent het onderricht hier te lande in de anthropologische vakken, teneinde te dien opzichte eene onderlinge vergelijking van de verschillende landen te maken.

Ten slotte zij melding gemaakt van de belangwekkende voordracht, door Prof. Dr. J. F. van Bemmelen op de jaarvergadering gehouden over de studie van het individu, waarvan een uitvoerig overzicht in dit tijdschrift zal worden opgenomen.
